

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2014

**GEOGRAFIE V1
MEMORANDUM**

PUNTE: 225

Hierdie memorandum bestaan uit 13 bladsye.

AFDELING A: FISIESE GEOGRAFIE**VRAAG 1**

1.1	1.1.1	Insolasie ✓		
	1.1.2	Atmosferiese druk ✓		
	1.1.3	Klimaatstreek ✓		
	1.2.4	Planetêre winde ✓		
	1.1.5	Front ✓		
	1.1.6	Geostrofiese vloei ✓		
	1.1.7	Isoterm ✓	(7 x 1)	(7)
1.2	1.2.1	E (Topografie) ✓		
	1.2.2	G (Verwering) ✓		
	1.2.3	A (Canyon) ✓		
	1.2.4	H (Erosie) ✓		
	1.2.5	F (Terugwaartse erosie) ✓		
	1.2.6	D (Homoklinale skuiwing) ✓		
	1.2.7	C (Eksfoliasie) ✓		
	1.2.8	B (Plato) ✓	(8 x 1)	(8)
1.3	1.3.1	Ewigdurende ewewydigheid ✓✓	(1 x 2)	(2)
	1.3.2	A C ✓		
		B A ✓		
		C D ✓		
		D B ✓	(4 x 1)	(4)
	1.3.3.	Plekke ervaar gelyke dae en nagte. ✓	(1 x 1)	(1)
	1.3.4	22 Junie ✓	(1 x 1)	(1)

- 1.3.5 Die Noordelike Halfrond sal sy somer sonstilstand ervaar (Son se direkte sonstrale op die Kreefskeerkring) .✓✓ (1 x 2) (2)
- 1.4 1.4.1 Die proses waarby vorige vrugbare gebiede meer en meer aried word. ✓✓ (Konsep) (1 x 2) (2)
- 1.4.2 Oorbeweiding ✓
Die brand van die veld. ✓ (2 x 1) (2)
- 1.4.3
- Toevoer van water op die oppervlakte se riviere en mere is minder. ✓✓
 - Water word besoedel en verminder watervoorsiening verder. ✓✓
 - Verlaagde grondwatervlakke wat evapo-transpirasie vermeerder. ✓✓
 - Swakker grond, meer gesalineerde (soutryke) grond lei tot grond erosie deur wind en water as gevolg van verminderde plantegroei. ✓✓
 - Beskadiging van die natuurlike habitate verminder die verskeidenheid van plante en diere in 'n gebied. ✓✓
 - Soos watervlakke in riviere en mere daal, sterf vis en wildlewe as gevolg van watertekorte. ✓✓
 - Droë plantegroei, hoë temperature en lae vogtigheid vermeerder die voorkoms en die intensiteit van veldbrande. ✓✓ (Enige 3 x 2) (6)
- 1.4.4.
- Behoorlike grondbestuur verminder die risiko van ernstige gronderosie. ✓✓
 - Bebossing programme. ✓✓
 - Omgewingsbestuur wat reënval veranderlikheid erken en ander maniere vind om 'n lewe in droogte geteisterde gebiede te maak. ✓✓
 - Regstelling van grondeienaars wette om die volhoubare bestuur van hulpbronne aan te moedig. ✓✓
 - Mobiliseer die ondersteuning van plaaslike boere. ✓✓
 - Verwyder vreemde/uitheemse plante. ✓✓
(Aanvaar ander redelike antwoorde.) (Enige 4 x 2) (8)
- 1.4.5
- Armoede ✓✓
 - Politieke konflik ✓✓
 - Tradisionele boerderymetodes ✓✓ (Enige 2 x 2) (4)
- 1.5.1
A	Butte ✓	
B	Spitskop ✓	
C	Mesa/Tafelberg ✓	(3 x 1) (3)
- 1.5.2 Mesas verskil vanaf buttes omdat hulle breedte groter as hulle hoogte is OF die hoogte van butte is groter as hulle breedte. ✓✓
(1 x 2) (2)

1.5.3 POSITIEF:

- In vogtige streke is die hellings van heuwels geskik vir boerdery. ✓✓
- Basalt plato's is groot toeriste aantreklikhede. ✓✓
- Sommige plato's (bv. Dekkan-plato in Indië) is vir bewoning en landbou geskik. ✓✓
- Canyon landskappe beskik oor indrukwekkende natuurskoon en is toeriste aantreklikhede. ✓✓
- Canyon landskappe kan vir ontspanningdoeleindes gebruik word bv. stap, abseil, ens. ✓✓
- Karoo-landskappe is vir veeboerdery geskik. ✓✓

(Enige 2 x 2) (4)

NEGATIEF:

- In aried klimaat het ruwe, steil hellings baie min landboukundige waarde. ✓✓
- Sommige plato's het baie nedersettingswaarde en is ook nie vir landbou doeleindes geskik nie. ✓✓
- Canyon landskappe maak dit onmoontlik vir boerdery. ✓✓
- Nedersetting is onmoontlik in canyon landskappe. ✓✓
- Dit is baie moeilik in infrastruktuur in canyon landskappe te ontwikkel. ✓✓

(Enige 2 x 2) (4)

1.5.4 Eskarp terugtrekking of terugwaartse erosie. ✓ (1 x 2) (2)

1.6 1.6.1 Kernstene ✓ (1 x 2) (2)

1.6.2 Lakkoliete of Batoliete ✓ (1 x 2) (2)

1.6.3 Graniet ✓ (1 x 1) (1)

1.6.4

- Stollingsmateriaal koel verskillend onder die aardoppervlakte af. ✓✓
- Krake en nate ontwikkel. ✓✓
- Water dring binne in vertikale en horisontale nate van stollingsgesteentes. ✓✓
- Chemiese verwerking vind plaas. ✓✓
- Die massa stollingsgesteentes word in reghoekige blokke opgebreek. ✓✓
- Die nate word groter gemaak deur meganiese verwerking deur middel van verysing en smelting van water. ✓✓
- Die verweerde materiaal word deur die erosieproses verwyder. ✓✓
- Kernstene bly agter. ✓✓

(Beskrywing is belangrik.) (Enige 4 x 2) (8)

[75]

VRAAG 2

2.1	2.1.1	D ✓		
	2.1.2	H ✓		
	2.1.3	F ✓		
	2.1.4	E ✓		
	2.1.5	G ✓		
	2.1.6	B ✓		
	2.1.7	C ✓		
	2.1.8	A ✓	(8 x 1)	(8)
2.2	2.2.1	Knakpunt ✓		
	2.2.2	Lakkoliet ✓		
	2.2.3	Poort ✓		
	2.2.4	Puin/Debris ✓		
	2.2.5	Groot Karoo ✓		
	2.2.6	Insakking ✓		
	2.2.7	Puinhang ✓	(7 x 1)	(7)
2.3	2.3.1	El Niño ontstaan wanneer daar 'n versteuring in die oseaan atmosfeerstelsels by die Suid-Pasifiese oseaan, ontstaan. ✓✓	(1 x 2)	(2)
	2.3.2	Somer ✓✓	(1 x 1)	(1)

- 2.3.3 El Niño veroorsaak warmer, droër somers as gewoonlik. By tye kan dit selfs droogtes ontstaan. ✓✓
- La Niña veroorsaak matiger en natter somers as gewoonlik. By tye kan selfs oorstromings ontstaan. ✓✓ (2 x 2) (4)
- 2.3.4
- In La-Niña jare is die tropiese oostewinde sterker as gewoonlik. ✓✓
 - Opstuwing van koue water vermeerder wat veroorsaak dat die water aan die Oostelike-Pasifiese oseaan baie kouer is. ✓✓
 - Daar is swaar reën aan die ooste van Australië, Suidoos-Asië en oor die Westelike-Pasifiese oseaan. ✓✓
 - Droër toestande as normaal bestaan oor die westelike kus van Suid-Amerika. ✓✓ (4 x 2) (8)
- 2.4 2.4.1 'n Warme droë wind wat aan die lykant van berge daal. ✓✓ (Konsep) (1 x 2) (2)
- 2.4.2 Bergwind ✓ (1 x 1) (1)
- 2.4.3
- Vogtige lug styg aan die windkant van die berg. ✓✓
 - Die lug sit uit en koel af. ✓✓
 - Enige vog wat in die lug vasgevang is, sal aan die windkant van die berg uitstort. ✓✓ (3 x 2) (6)
- 2.4.4
- Droogtes ✓
 - Brande/Vure ✓
 - Aardverskuiwings ✓
 - Oorstromings ✓ (Enige 3 x 1) (3)
- 2.4.5 Koel droë lug sal aan die lykant daal en sal warmer word teen 1 °C/100 m. ✓✓
- Lug koel teen 1 °C/100 m aan die windkant soos dit styg. ✓✓ (2 x 2) (4)
- 2.5 2.5.1 Sedimentêre ✓ (1 x 1) (1)
- 2.5.2 A Eskarp helling ✓
- B Duikhelling ✓ (2 x 1) (2)

- 2.5.3
- Die eskarp helling is oor die algemeen steiler en erosie vind plaas deur middel van plaatvloei en massa afvoer. ✓✓
 - Die duikhelling is meer geleidelik en minder erosie vind plaas omdat die gesteentes meer weerstandbiedend is. ✓✓ (2 x 2) (4)
- 2.5.4
- Cuestas het 'n steiler eskarp helling met 'n meer geleideliker duikhelling of 'n hoek van $< 45^\circ$. ✓
 - Hogsbacks het 'n steiler duikhelling, gewoonlik teen 'n hoek van tussen 25° en 45° . ✓ (2 x 1) (2)
- 2.5.5
- Cuesta-koepel ✓
 - Cuesta-bekken ✓ (2 x 1) (2)
- 2.5.6
- Duikhellings word vir boerdery gebruik. ✓✓
 - Artetiese waterbronne kan in cuestas voorkom. ✓✓
 - Daar kan ook olie en gas in cuesta-koepels voorkom. ✓✓ (Enige 2 x 2) (4)
- 2.6 2.6.1 Grondkruip ✓ (1 x 1) (1)
- 2.6.2 Droë grond / Fyn grond ✓ (1 x 1) (1)
- 2.6.3
- Dit is die stadigste tipe massabeweging. ✓✓
 - Dit word geassosieer met grond wat droog geword het nadat versying en ontdooiing van ys plaasgevind het. ✓✓ (Enige 1 x 2) (2)
- 2.6.4 Dit sal aansienlike verplasing aan die onderkant van die helling veroorsaak. ✓✓ (1 x 2) (2)
- 2.6.5
- Die verwydering van minerale in mynbou aktiwiteite. ✓✓
 - Huise word op te steil hellings gebou. ✓✓
 - Hotelle word op die rand van die krans gebou vir beter see uitsigte. ✓✓
 - Die los skiet van minerale. ✓✓
 - Ontbossing maak grond los en veroorsaak vinniger massa aardvloei. ✓✓
 - Verkeerde padboumetodes en steengroewe aan die voet van die helling. ✓✓ (Enige 4 x 2) (8)
- [75]

VRAAG 3: ONTWIKKELINGSGEOGRAFIE, HULPBRONNE EN VOLHOUBAARHEID

3.1	3.1.1	MEDC ✓		
	3.1.2	LEDC ✓		
	3.1.3	MEDC ✓		
	3.1.4	LEDC ✓		
	3.1.5	MEDC ✓		
	3.1.6	MEDC ✓		
	3.1.7	MEDC ✓		
	3.1.8	LEDC ✓	(8 x 1)	(8)
3.2	3.2.1	Termiese energie ✓		
	3.2.2	Ontginning ✓		
	3.2.3	Konvensioneel ✓		
	3.2.4	Nie-konvensioneel ✓		
	3.2.5	Biogas-energie ✓		
	3.2.6	Biomassa-energie ✓		
	3.2.7	Hidrouliese-verbreking (Fracking) ✓	(7 x 1)	(7)
3.3	3.3.1	Dit is die waarde van alle goedere en dienste wat deur 'n land binne sy grense vir een jaar geproduseer is, insluitende die waarde van goedere en dienste van burgers wat buite die grense hul inkomste verdien het. ✓✓ Die verskil lê daarin dat die bruto nasionale produk ook die inkome van buitelandse beleggings insluit. ✓✓ (Konsep) (1 x 2)		(2)
	3.3.2	• Menslike ontwikkelingsindeks (MOI) ✓ • Gini-koeffisiënt ✓ • Handelsbalans ✓ • Indiensneming/Werkverskaffing ✓ • BBP/capita ✓✓	(Enige 2 x 2)	(4)
	3.3.3	Afrika ✓✓	(1 x 2)	(2)

- 3.3.4 Welgestelde lande in die Noorde en armer lande in die Suid. ✓✓
(1 x 2) (2)
- 3.3.5 • Ekonomiese aanwyser statistieke word vir die hele kontinent
veralgemeen. ✓✓
• In die ryk lande is daar arm mense en in die arm lande is daar
ryk mense. ✓✓ (2 x 2) (4)
- 3.4 3.4.1 Rostow se ontwikkelingsmodel ✓✓ (1 x 2) (2)
- 3.4.2 5 – Hoë massaverbruik ✓✓ (1 x 2) (2)
- 3.4.3 • Industrialisasie ✓✓
• Verstedeliking ✓✓
• Ekonomiese volwassenheid word bereik ✓✓
• Ekonomiese groei verbreed ✓✓ (Enige 2 x 2) (4)
- 3.4.4 • Dit is gebaseer op Wes-Europese lande en is nie van
toepassing op lande uit Afrika en Asië nie. ✓✓
• Dit het nie voorspel dat bevolkingsgroei die ekonomiese groei
sal oorskry nie. ✓✓
• Dit het nie die uitbreiding van woestyne en
klimaatsverandering voorspel nie en hierdie faktore het die
landboukundige vermoëns van sub-Sahara lande verlaag. ✓✓
• Asië, die Midde-Ooste en Afrika het ander kulturele, klimaat,
geografiese en sosio-ekonomiese waardes as die van VK en
die VSA. ✓✓
• Die ontwikkeling van Eerste Wêreldlande was afhanklik van
die uitbuiting van die hulpbronne van Derde Wêreldlande. ✓✓
• Derde Wêreldlande was weerhou van sosiale, ekonomiese en
politieke mag om op dieselfde groeilyn te ontwikkel. ✓✓
(Enige 4 x 2) (8)
- 3.5 3.5.1 Lugbesoedeling ✓ (1 x 1) (1)
- 3.5.2 Swaweldioksied ✓✓ (1 x 2) (2)
- 3.5.3 • Suurreën kan metaal korrodeer. ✓✓
• Visse kan sterf as hulle in kontak met suurreën kom. ✓✓
• Verwoes ekosisteme ✓✓
• Veroorsaak dat bome doodgaan. ✓✓
• Grond word onvrugbaar. ✓✓ (Enige 2 x 2) (4)

- 3.5.4
- Verhoog long- en hartsiektes. ✓✓
 - Dit word verbind aan Alzheimer se siekte. ✓✓
 - Velsiektes. ✓✓
- (Enig 1 x 2) (2)
- 3.5.5
- Verminder ons afhanklikheid aan fossielbrandstowwe. ✓✓
 - Gebruik alternatiewe energiebronne. ✓✓
 - Verminder die vrystelling van motoruitlaatpype en gebruik loodvrye petrol. ✓✓
 - Gebruik publieke vervoer. ✓✓
 - Bebossing ✓✓
 - Internasionale samewerking omdat suurgasse in een land vrygestel word en in 'n ander land suurreën veroorsaak. ✓✓
- (Enige 2 x 2) (4)
- 3.6 3.6.1 Dit is windenergie wat in elektriese energie deur middel van windturbines en windpompe omgesit word. ✓✓ (Konsep) (1 x 2) (2)
- 3.6.2 Nie-konvensionele energie ✓ (1 x 1) (1)
- 3.6.3 Die gebruik van energiebronne wat nie kweekhuisgasse vrystel nie. ✓✓ (1 x 2) (2)
- 3.6.4
- Dit bederf die skoonheid van die oop platteland. ✓✓
 - Die geraas wat deur die turbines veroorsaak word kan mense seur. ✓✓
 - Die lemme van die turbines kan diere soos voëls en vlermuise verwoes en 'n negatiewe impak op ekosisteme hê. ✓✓
- (Enige 2 x 2) (4)
- 3.6.5
- Mense is besorg oor die uitwerking van klimaatsverandering. ✓✓
 - Oliepryse het toegeneem. ✓✓
 - Regerings verskaf finansiële ondersteuning vir navorsing oor die meer doeltreffende gebruik van nie-konvensionele energie. ✓✓
 - Wetenskaplikes maak vordering in die uitvinding van meer doeltreffende maniere om nie-konvensionele energiebronne meer effektief te gebruik. ✓✓
 - Die bedreiging wat aardverwarming inhou. ✓✓
 - Meer rigiede implimentering van die Kyoto-protokol en ander ooreenkomste. ✓✓
- (Enige 4 x 2) (8)

[75]

VRAAG 4

- 4.1 4.1.1 Kapitalisme ✓
- 4.1.2 Modernisering ✓
- 4.1.3 Tersiere aktiwiteite ✓
- 4.1.4 Lewensverwagting ✓
- 4.1.5 Kindersterftes ✓
- 4.1.6 Geïndustrialiseerde ✓
- 4.1.7 Primêre aktiwiteite ✓ (7 x 1) (7)
- 4.2 4.2.1 E Hidro-krag ✓
- 4.2.2 F Koostofvoetspoor ✓
- 4.2.3 G Aardverwarming ✓
- 4.2.4 B Geotermiese energie ✓
- 4.2.5 C Grond-degradering ✓
- 4.2.6 D Despoliasie/Plundering ✓
- 4.2.7 A Sonenergie/sonkrag ✓
- 4.2.8 H Volhoubare energie ✓ (8 x 1) (8)
- 4.3 4.3.1 Gemeenskaps-gebaseerde ontwikkeling handel oor verandering op grondvlak deur die mense wie se lewens daardeur geraak word, eerder as ontwikkeling wat van buite kom of vanaf die regering. ✓✓ (Konsep) (1 x 2) (2)
- 4.3.2
- Boere bring vrugte na 'n sentrale punt. ✓✓
 - Daar word tamatiepasta, konfyt, sap en kaas in fabrieke gemaak. ✓✓
 - Verpakking- en bemarkingssentrums is werkzaam. ✓✓
- (Enige 2 x 2) (4)

- 4.3.3
- Landboukundige-vaardighede ✓
 - Tegnie-se-vaardighede ✓
 - Bemerkingsvaardighede ✓
 - Bestuursvaardighede ✓
- (Enige 3 x 1) (3)

4.3.4 VOORDEEL

- Meer mense werk beter as minder om take te bereik. (1 x 2) (2)

NADEEL

- Individualisme word onderdruk OF die kompeterende voordeel gaan verlore. ✓✓ (1 x 2) (2)

- 4.4 4.4.1 Privaat besigheid het ontwikkelingsprojekte wat vanaf plaaslik tot nasionaal, geïnisieer. ✓✓ (1 x 2) (2)

- 4.4.2 Die onttrekking van die staat vanaf dienste wat vereis word vir ontwikkeling soos opvoeding, mediese sorg en inkomste sekerheid. ✓✓ (Konsep) (1 x 2) (2)

- 4.4.3 Suid-Afrika het nie beperkings op handelsverhoudings met sekere lande nie. ✓✓ (1 x 2) (2)

- 4.4.4 Ja ✓

- Die regering bevorder die koop en verkoop van goedere sonder beperkings soos belasting of tariewe op goedere en dienste. ✓✓

OF

Nee ✓

- Suid-Afrika is deel van 'n globale mark en beperkings op seker kommoditeite sal veroorsaak dat ander lande hulle eie beperkings op Suid-Afrika sal implementeer. ✓✓ (1 + 2)

(LET WEL: Ja of Nee met die toepaslike respons is aanvaarbaar) (3)

- 4.4.5 Uitdagings sluit in, maar is nie beperk tot:

- Vlakke van armoede. ✓✓
 - Swak opvoedingstelsels. ✓✓
 - Swak mediese- en vervoerstelsels. ✓✓
 - Hoë vlakke van grondstof uitvoere. ✓✓
 - Vervaardigde goedere word ingevoer. ✓✓
 - Hoë vlakke van skuld as gevolg van finansiële hulp. ✓✓
- (Enige 4 x 2) (8)

- 4.5 4.5.1 Uraan ✓ (1 x 1) (1)

- 4.5.2 Om te verseker dat die verhoogde aanvraag na energie in die Wes-Kaap voldoende is. ✓✓ (1 x 2) (2)
- 4.5.3 Radio-aktiewe afval ✓ (1 x 1) (1)
- 4.5.4
- Buite Kaapstad geleë. ✓✓
 - Geen hoë geboue mag in die omgewing gebou word nie. ✓✓
 - Die kragstasie is omring deur 'n uitgebreide natuur-reservaat. ✓✓
 - Kernreaktors word deur water uit die Atlantiese oseaan afgekoel. ✓✓ (Enige 2 x 2) (4)
- 4.5.5
- Kernkrag kan energie produseer as steenkool en olie uitgeput raak. ✓✓
 - Dit is 'n volhoubare bron van energie omdat klein hoeveelhede uraan gebruik. ✓✓
 - Minder kweekhuysgasse word vanaf kernkragsentrales vrygestel. ✓✓
 - Die produksie van kernenergie word nie deur veranderde weerstoestande geaffekteer nie. ✓✓
 - Die lopende koste van kernkragsentrales is baie laag. ✓✓
 - Nuwe generasie kragkragsentrales is goedkoper, veiliger en meer betroubaar. ✓✓
 - Afvalstowwe vanaf kernkragsentrales kan ondergronds gestoor word. ✓✓ (Enige 4 x 2) (8)
- 4.6
- 4.6.1 Masjinerie en prosesse wat minder besoedeling veroorsaak en gebruik ook minder nie-hernieubare hulpbronne. ✓✓ (Konsep) (1 x 2) (2)
- 4.6.2
- Verander die brandstofmengsel. ✓✓
 - Gebruik beskikbare energie meer effektief. ✓✓ (2 x 2) (4)
- 4.6.3 OMGEWING
- Verminder koolstofvrystellings en plaaslike lugbesoedeling. ✓✓
 - Verbeter die vlakke van omgewings gesondheid. ✓✓
 - Skep 'n meer estetiese aantreklike omgewing. ✓✓ (Enige 2 x 2)
- EKONOMIES
- Verlaag die koste van energie. ✓✓
 - Verander menslike gedrag oor vlakke van verbruik en prysing. ✓✓
 - Bemerk energie effektiewe toebehore. ✓✓ (Enige 2 x 2) (4)

[75]**TOTAAL: 225**